

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Механізм державної підтримки підприємництва складається з двох методичних підсистем: адміністративно-правового регулювання та економічного стимулювання. Виконуючи свої основні функції державні органи визначають загальнообов'язкові правила ведення бізнесу, права та обов'язки всіх суб'єктів економічних відносин, встановлюють юридичні гарантії щодо захисту прав підприємців та механізми державного контролю [1].

Одним з основних адміністративно-правових процесів у сфері підтримки розвитку підприємництва є дерегуляція, що передбачає:

- усунення надмірного регулювання господарської діяльності завдяки зменшенню кількості регуляторних норм та дозвільних документів, дозвільно-погоджувальних процедур та переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні;
- обмеження державного контролю за діяльністю господарюючих суб'єктів;
- скорочення кількості регуляторних і контролюючих органів;
- сумарне скорочення витрат суб'єктів господарювання на виконання обов'язкових державних регуляторних приписів на 20%.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» дерегуляцію визначено інструментом для кардинального поліпшення бізнес-клімату та інвестиційного клімату в Україні, чинником створення нових робочих місць та підвищення якісних стандартів життя [2].

За інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у 2016 р. Кабінетом Міністрів України було скасовано 360 регуляторних документів. З 2014 р. діє мораторій на проведення планових перевірок суб'єктів господарської діяльності. Перевірки можуть здійснюватись лише за наступних умов:

- письмова заява суб'єкта господарювання за його бажанням;
- за рішенням суду;
- у разі настання аварії, нещасного випадку на підприємстві;
- у разі звернення фізичної особи до контролюючого органу про порушення суб'єктом господарювання її законних прав.

Одним критеріїв оцінки результативності процесу дерегуляції є місце України у світовому рейтингу легкості ведення бізнесу. Згідно з рейтингом Doing Business 2017 [3], Україна за показниками легкості ведення бізнесу зайняла 80 місце зі 190 країн (табл. 1).

Таблиця 1 – Сприятливість умов ведення бізнесу в Україні згідно рейтингу Doing Business 2017

Критерії	DB 2017	DB 2016	Зміна у рейтингу
Загальний рейтинг	80	81	↑1
Реєстрація підприємств	20	24	↑4
Отримання дозволів на будівництво	140	137	↓3
Підключення до електричних мереж	130	140	↑10
Реєстрація власності	63	62	↓1
Отримання кредитів	20	19	↓1
Захист міноритарних інвесторів	70	101	↑31
Оподаткування	84	83	↓1
Міжнародна торгівля	115	110	↓5
Забезпечення виконання контрактів	81	93	↑12
Вирішення неплатоспроможності	150	148	↓2

За загальним рейтингом Україна позиціонується як держава з середніми показниками сприятливості умов для ведення бізнесу. Сусідами України по рейтингу є: Китай (78), Сан-Марино (79), Боснія і Герцеговина (81), В'єтнам (82). Найвищих значень набули показники України щодо процедури реєстрації підприємств та отримання кредитів. Одночасно Україна залишається аутсайдером за показниками отримання дозволів на будівництво, підключення до електричних мереж, міжнародної торгівлі та вирішення проблем неплатоспроможності. Покращенням відзначаються п'ять з десяти показників. Загальна ситуація у сфері сприятливості умов ведення бізнесу за результатами рейтингового оцінювання Doing Business у 2015-2017 рр. має позитивний вектор розвитку.

Стимулювання ділової активності відбувається за рахунок поліпшення економічних умов ведення бізнесу. Серед відповідних заходів найчастіше вказують на зниження облікової ставки Національного банку. За період 2015-2017 рр. облікову ставку Національного банку України було зменшено з 22% до 12,5%, що мало здешевити вартість банківських кредитів для підприємницьких структур.

До числа засобів економічного стимулювання відносяться також податкові пільги. Пільговий режим для сільгоспвиробників за податком на додану вартість застосовувався в Україні з 1998 по 2016 рр. Сільськогосподарські підприємства не сплачували податок на додану вартість до бюджету, а перераховували 100% суми податку на свої спеціальні рахунки. Прикладом податкового стимулювання розвитку високотехнологічних галузей є запроваджений в Україні у 2013 р.

пільговий режим оподаткування операцій з постачання програмної продукції. Відповідні підприємства ІТ-галузі тимчасово звільнені від сплати податку на додану вартість, а ставку податку на прибуток зменшено до 5%. Засобом вирішення проблеми збільшення обсягів експорту українських товарів є процедура повернення сум сплачених у якості податку на додану вартість підприємствам-експортерам.

Реальний стан речей, а отже й ефективність державної підтримки підприємництва, опосередковано характеризує інформація Державної служби статистики України, про динаміку кількості суб'єктів підприємницької діяльності та рентабельність господарської діяльності. Загальна кількість приватних підприємств в Україні за період з 2015 по 2017 рр. зменшилась на 0,7%, кількість акціонерних товариств на 0,6% [4]. Відповідна динаміка не є критичною, особливо на фоні збільшення загального рівня рентабельності за аналізований період на 7,9% та чотирикратного зменшення кількості видів економічної діяльності, суб'єкти яких демонстрували негативні фінансові результати. Відповідна інформація може свідчити про поступову стабілізацію економічної ситуації в країні та позитивний вплив державної економічної політики на розвиток підприємництва.

Список використаної літератури:

1. Бавико О.С. Необхідність державного регулювання підприємництва та механізми його здійснення. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5985> (дата звернення: 20.10.2018).
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Урядовий кур'єр. 2015. 15 січня (№ 6). – С. 8.
3. Благоприятность условий ведения бизнеса. Украина. *Doing Business* 2017. URL: <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine> (дата звернення: 20.10.2018).
4. Україна у цифрах 2017. Статистичний збірник / за ред. І.С. Вернера. Київ : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2018. 241 с.